

Съветник

ТРЗ и осигуряване от А до Я

РС Издателство и
Бизнес Консултации

www.straton.bg

Задължение за осигуряване. Декларации

Автор: Красимира Гергева

Самоосигуряващите се лица попадат в обхвата на чл.4, ал.3, т. 1-4 от КСО. Т.е ако лицето упражнява трудова дейност като:

- Едноличен търговец, съдружник в търговско дружество, собственик на ЕООД
- Физически лица – членове на неперсонифицирани дружества, регистрирани като земеделски стопани и тютюнопроизводители
- Лица, упражняващи по регистрация свободна професия или занаятчийска дейност

Ако лицето изпълнява трудова дейност на едно от изброените основания, тогава то е самоосигуряващо се лице и задължително се осигурява за инвалидност поради общо заболяване, за старост и смърт и ако е родено след 1959 г. и в универсален пенсионен фонд, като осигуровките са изцяло за сметка на лицето.

Задължение за осигуряване – от кога възниква, какви са размерите на осигурителните вноски за 2017г. и срокове за тяхното внасяне

Задължението за осигуряване за лицата възниква от деня на започване или възобновяване на трудовата дейност и продължава до нейното прекъсване или прекратяване.

В практиката на осигурителните органи се е наложило следната дефиниция на термина „**упражняване на трудова дейност**“:

„Упражняване на трудова дейност е всяко действие на съдружника, **имащо отношение към функционирането** на дружеството и **извършвано от името на дружеството** - сключване на договори, подписване на финансови документи, издаване на разпореждания по организацията на работата и т.н.“

Следователно в **7 дневен срок** от началото на упражнената трудова дейност следва да се подаде декларация по утвърден образец до компетентната ТД на НАП, като не е от значение дали това е първият приходен или разходен документ или всяка друго действие на съдружник по повод функционирането на дружеството.

Актуалният образец на декларацията за регистрация на самоосигуряващите се лица е следният:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ НА САМООСИГУРЯВАЩО СЕ ЛИЦЕ

ЕГН/ЛНЧ БУЛСТАТ

Име, презиме и фамилия на лицето

Лична карта № Издадена от

дата на издаване валидна до

Упражнявам дейност като:

Попълнен образецът изглежда по следния начин:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ НА САМООСИГУРЯВАЩО СЕ ЛИЦЕ

тел. 0885225566 факс e-mail

Адрес за кореспонденция на лицето

Държава България Област Русе Община Русе

Град/село Русе Пощенски код

улица Дунав № 15

блок вход етаж апартамент

тел. 0885225566 факс e-mail

Декларирам:

Упражнявам дейността от дата 01 09 2017 Прекратявам дейността от дата

Считано от 01.01.2017 г. влизат в сила следните промени свързани със самоосигуряващите се лица и тяхното осигуряване:

- ✓ Увеличава се минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица и за съдружниците в търговските дружества – от 420 лв. на 460 лв. – промяната е обвързана с промяната в минималната работна заплата за страната.
- ✓ Увеличава се осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ към Държавното обществено осигуряване.

В тази връзка осигурителните вноски за самоосигуряващите се лица през 2017г. са следните:

- ✓ За ДОО за всички осигурителни рискове за родените преди 1960 г. – 22,30%
- ✓ За ДОО за всички осигурителни рискове за родените след 1959 г. – 17,30%
- ✓ За ДОО за фонд Пенсии за родените преди 1960г. – 18,8 %
- ✓ За ДОО за фонд Пенсии за родените след 1959г. – 13,8 %
- ✓ За ДЗПО в УПФ – 5 %
- ✓ За Здравно осигуряване – 8 %

Това са минималните осигуровки, които самоосигуряващите се лица трябва да плащат.

При получаване на възнаграждение за положен личен труд в дружеството, се плаща още 10% данък върху доходите.

Осигурителния доход от 460 лв. на месец се отнася само за самоосигуряващите се лица с доход за 2016 г. до 5400 лв.

Минималния месечен осигурителен доход за 2017 г. в зависимост от дохода за 2015 г. е както следва:

- ✓ при доход до 5400 лв. – **460 лв.**;
- ✓ при доход от 5400.01 до 6500 лв. – **500 лв.**;
- ✓ при доход от 6500.01 лв. до 7500 лв. – **550 лв.**;
- ✓ при доход над 7500 лв. – **600 лв.**

Минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не са упражнявали дейност през 2016 г., както и за започналите дейност през 2016 г. и 2017 г. е **променен** от 01.01.2017 г. – **460 лв.**

Минимален месечен размер на осигурителния доход за регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители – **300 лв.**

Самоосигуряващите се лица внасят авансовите си осигурителни вноски до 25-то число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят.

Декларации, подавани от самоосигуряващите се лица

1. **Декларация** за започване, прекъсване, възобновяване или прекратяване на трудова дейност – задължително се подава от самоосигуряващите се лица в 7-дневен срок от настъпване на едно от гореизброените обстоятелства/Окд5/ С тази декларация се определя и видът на осигуряването.

Декларация за прекъсване на дейността не се подава за периодите по чл. 9, ал. 2, т. 5 от Кодекса за социално осигуряване.

2. **Декларация образец 1** „Данни за осигуреното лице” по Наредба № Н-8 от 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г.). Подава се до

25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните за тях. Тази декларация може да се подаде и еднократно за годината до 25 февруари на текущата година, в случаите когато лицата се осигуряват само във фонд „Пенсии” на държавното обществено осигуряване.

3. Декларация образец 5 „Авансово внесени социални и здравноосигурителни вноски” по Наредба № Н-8 от 29.12.2005 г. – подава се от тези самоосигуряващи се лица, когато се осигуряват само във фонд „Пенсии” на държавното обществено осигуряване и за определени периоди са внесли авансово осигурителните си вноски. Декларацията се подава до 25-о число на месеца, следващ първия месец от периода, за който са внесени осигурителните вноски и само за пълни календарни месеци с еднакъв месечен осигурителен доход.

4. Декларация образец 6 „Данни за дължимите осигурителни вноски” по Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. Тази декларация се подава от самоосигуряващите се лица един път годишно, до 30 април на календарна година, следваща годината за която се отнасят вноските

Промяна във вида на осигуряването – как става?

При прекъсване и възобновяване на съответната трудова дейност, както и при започване на друга трудова дейност през календарната година самоосигуряващото се лице не може да променя вида на осигуряването. При започване и възобновяване на трудовата дейност, ако декларацията за вида на осигуряването не е подадена в 7-дневния срок, лицето подлежи на осигуряване само за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт.

Видът на осигуряването може да се променя за всяка календарна година, ако е подадена декларация по утвърден образец от изпълнителния директор на НАП до 31 януари на съответната календарна година.

**Прекратяване на трудовия договор от
работодателя.
Прекратяване на трудовия договор от
работодателя с предизвестие**

Автор: Аспасия Петкова

Прекратяване на трудовия договор от работодателя с предизвестие	Съгласно Кодекс на труда
Закриване на предприятието	чл. 328, ал. 1, т. 1
Закриване на част от предприятието	чл. 328, ал. 1, т. 2
Съкращаване на щата	чл. 328, ал. 1, т. 2
Намаляване на обема на работата	чл. 328, ал. 1, т. 3
Спиране на работата за повече от 15 работни дни	чл. 328, ал. 1, т. 4
Липса на качества за ефективно изпълнение на работата	чл. 328, ал. 1, т. 5
Липса на необходимото образование или професионална квалификация	чл. 328, ал. 1, т. 6
Отказ на работника или служителя да последва предприятието в друго място	чл. 328, ал. 1, т. 7
При придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, при навършване на 65-годишна възраст за професори, доценти и доктори на науките, освен в случаите на § 11 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за висшето образование	чл. 328, ал. 1, т. 10
Когато на работника или служителя е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а от КСО	чл. 328, ал. 1, т. 10а
Когато трудовото правоотношение е възникнало, след като работникът или служителят е придобил и упражнил правото си на пенсия за осигурителен стаж и възраст	чл. 328, ал. 1, т. 10б
Когато трудовото правоотношение е възникнало с работник	чл. 328, ал. 1, т. 10в

или служител, след като му е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл. 68а от КСО	
Промяна на изискванията за изпълнение на длъжността	чл. 328, ал. 1, т. 11
Обективна невъзможност за изпълнение на трудовия договор	чл. 328, ал. 1, т. 12
Сключване на договор за управление на предприятието	чл. 328, ал. 2

Трудовият договор може да бъде прекратен по желание на работника или служителя, по взаимно съгласие на страните, по волята на работодателя или поради настъпване на юридическо събитие.

Законът урежда различните начини на прекратяване на трудовия договор по различен начин, тъй като съображенията и интересите на страните от запазването или прекратяването му са различни.

Прекратяването на трудовия договор от работодателя се предопределя от интересите му, когато той вече няма интерес от неговото съществуване. В някои случаи обществените интереси налагат прекратяването на трудовия договор.

Правната уредба за прекратяването на трудовия договор от работодателя се прилага както за договори за неопределено време, така и за всички видове срочни трудови договори.

Правилата и основанията за прекратяването на трудовия договор от Ваша страна като работодател са точно и изчерпателно определени със закон. Не е допустимо да ги уреждате с подзаконов нормативен акт, с колективен трудов договор или с трудовия договор с оглед приетия принцип на законоустановеност на основанията, т.е. само при наличието на определени, установени в закона основания. Изключения са възможни при договаряне на определени граници на срока на предизвестието, на размера на обезщетението и други. Нарушаването на принципа на законоустановеност на основанията за уволнение може да бъде признато от съда за незаконно и отменено, с правото на работника или служителя да бъде възстановен на предишната работа и да получи обезщетение за вредите от незаконното уволнение.

Основанията за прекратяване на трудовия договор трябва да бъдат посочвани ясно, точно, изчерпателно, безусловно, като е недопустимо разширителното им тълкуване. При наличието на основания за прекратяване на трудовия договор, имате право, но сте длъжни да използвате това право.

За да имате право да прекратите трудовия договор, достатъчно е едно основание, но може да се прекрати и при наличието на повече основания едновременно, с една заповед. В този случай основанията не трябва да бъдат несъвместими, т.е. да не могат да съществуват едновременно, например „съкращаване на щата“ и „закриване на предприятието“.

Правото да прекратява трудов договор има само ръководителят на предприятието, а не неговият заместник, освен, ако той го замества поради отсъствието на ръководителя.

Заповедта за уволнение може да съдържа клаузата срок, т.н. „предизвестие“, при изтичането на което настъпват последиците на прекратяването.

Трудовият договор може да прекратите по два начина – с предизвестие и без предизвестие, като изборът е точно определен в закона. В Кодекса на труда точно е посочено при кои основания за уволнения договорът трябва да се прекрати с предизвестие, и при кои не е необходимо предизвестие. Вие може да изберете да спазите срока на предизвестиято, но може и да прекратите договора преди да е изтекъл срокът на предизвестиято, при което дължите на работника или служителя обезщетение в размер на брутното месечно трудово възнаграждение за неспазения срок – чл. 220, ал. 1 КТ. Неспазването на предизвестиято не прави уволнението незаконно. В заповедта трябва да посочите, дали ще спазите срока на предизвестиято изцяло, частично или няма да го спазите. Трябва да се посочи точно датата, от която договорът няма да бъде в сила.

Заповедта за прекратяване на трудовия договор от работодателя се изразява в писмена форма, задължително подписана от Вас в качеството Ви на работодател. Трябва да се посочите точно основанията за извършване на уволнението, както и фактите, относими към това основание. За определени основания се изискват допълнителни изисквания. Например за основанията за уволнение при условията на чл. 333 КТ се изисква предварително разрешение от инспекцията по труда, за дисциплинарни уволнения се изисква спазването на определена дисциплинарна процедура и т.н.

Заповедта за уволнение трябва да бъде връчена лично, по пощата с препоръчано писмо с обратна разписка, срещу подпис на работника или служителя и да се отбележи датата на връчването. Законността на уволнението се преценява към момента на връчването на заповедта за уволнение. Това означава, че основанията за прекратяване на трудовия договор трябва да е факт преди връчването на заповедта за уволнение. Например, незаконна заповед за уволнение е с основание съкращаване на щата, което е станало след уволнението на работника или служителя, а не преди това. За дисциплинарното уволнение също има определен срок след възникването на основанията за уволнение.

Прекратяване на трудовия договор от работодателя с предизвестие

Основанията, на които работодателят може да прекрати трудовия договор с предизвестие са посочени в чл. 328 и 334 КТ.

Съгласно чл. 328 КТ, работодателят може да прекрати трудовия договор като отправи писмено предизвестие до работника или служителя в сроковете по чл. 326, ал. 2 КТ. Основанията са свързани със съществуването на дейността на предприятието, с качествата на работника или служителя и с обективни обстоятелства. Допустимо е по този член да се прекратят както трудови договори за неопределено време, така и трудови договори за определен срок.

По чл. 334 КТ, трудовият договор за допълнителен труд може да бъде прекратен от работодателя с предизвестие от 15 дни. Отнася

